

XEFATURA TERRITORIAL DE OURENSE

Rúa Curros Enríquez, 1-4º

32003 Ourense

Asunto: Proxecto de explotación, estudo de impacto ambiental e plan de restauración da solicitude de pase a concesión da explotación Mina de Penouta número 4880.1, no concello de Viana do Bolo (DOG Núm. 49, de 12 de marzo de 2021).

Don/Dona _____ con DNI. Número
_____, con domicilio a efectos de notificacións en
_____, municipio de _____,
provincia _____, teléfono _____.

EXPÓN:

Á vista do Anuncio do 15 de decembro de 2021, da Dirección Xeral de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático, polo que se fai pública a declaración de impacto ambiental do proxecto de explotación da concesión derivada do permiso de investigación Penouta número 4880, no concello de Viana do Bolo (expediente 2020/0238) publicado no DOG Núm. 51, do 15 de marzo de 2022, por medio do presente escrito solicita a revisión da Declaración de impacto ambiental (DIA) formulada e solicita o rexeitamento do proxecto de explotación, estudo de impacto ambiental e plan de restauración da solicitude de pase a concesión da explotación Mina de Penouta número 4880.1, no concello de Viana do Bolo (DOG Núm. 49, de 12 de marzo de 2021), en base as seguintes **CONSIDERACIÓNS:**

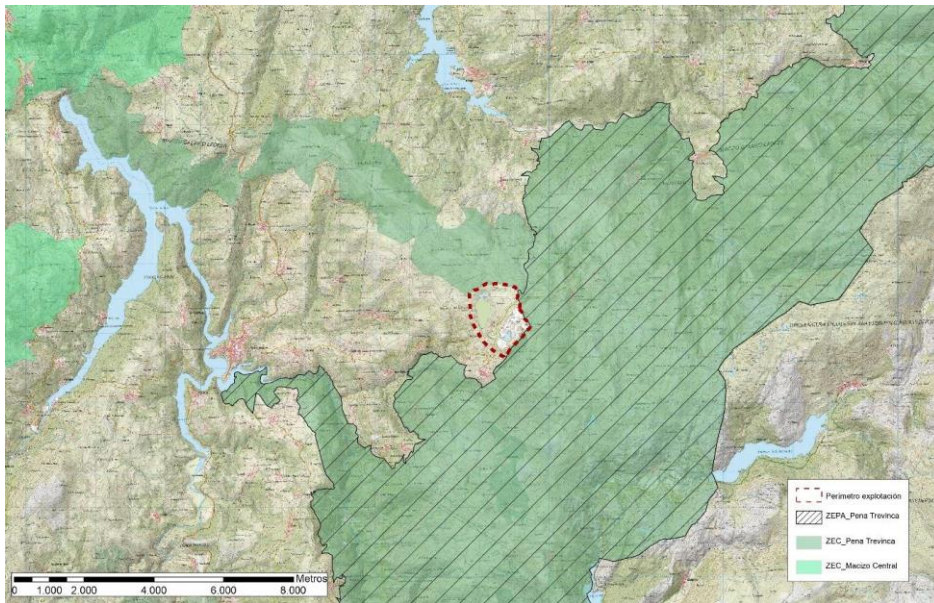
PRIMEIRA.- Afeción severa e prexuízos irreparables para a Rede Natura 2000 e a súa coherencia. Falla de conectividade ecolóxica entre os ecosistemas. Cómpre ter en conta que as especies non entenden de límites xeográficos e que o mantemento da conectividade ecolóxica é fundamental para o mantemento dos ecosistemas e da coherencia da propia Rede.

Como indica a mercantil promotora no proxecto:

La explotación de la Sección C de la mina de Penouta se realizará a cielo abierto, con arranque de los materiales por medio de perforación y voladura en bancos de trabajo de 10-15 m de altura.

Esta actividade é incompatible coa presenza a escasos metros da ZEC e ZEPA Pena Trevinca. A propia mercantil promotora recoñece no proxecto que:

ZEPA Peña Trevinca (ES0000437), ue se encuentran a una distancia media de 40 m del enclave minero.

Imaxe do proxecto da mercantil promotora. A actividade minera proxectada limita coa ZEC e ZEPA Pena Trevinca

☞ **A Coherencia da REDE NATURA 2000**

O obxectivo das redes de áreas naturais protexidas de non debe ser tan só preservar especies raras ou ameazadas, ou mostras representativas ou singulares de ecosistemas pouco alterados, senón preservar a integridade ecolóxica dos ecosistemas, o que supón garantir que a súa composición de especies, a súa estrutura ecolóxica e as súas funcións non se vexan alteradas significativamente como consecuencia das actividades humanas e asegurar que os procesos ecolóxicos dos que depende mantéñanse en condicións naturais.

Unha rede ecolóxica é un sistema coherente de elementos naturais ou semi-naturais, establecido e xestionado co obxectivo de manter ou restaurar as funcións ecolóxicas como medio para conservar a biodiversidade. Para iso, é esencial manter tamén a conectividade ecolóxica entre os espazos que compoñen a rede.

No ámbito nacional, o artigo 46 da Lei 42/2007 do Patrimonio Natural e da Biodiversidade establece que co fin de mellorar a coherencia ecolóxica e a conectividade da Rede Natura 2000, as comunidades autónomas, no marco das súas políticas ambientais e de ordenación territorial, fomentarán a conservación de corredores ecolóxicos e a xestión daqueles elementos da paisaxe e áreas territoriais que resultan esenciais ou revistan primordial importancia para a migración, a distribución xeográfica e o intercambio xenético entre poboacións de especies de fauna e flora silvestres.

A Dirección Xeral do Patrimonio Natural informa segundo se indica na DIA que:

“A ZEC “Pena Trevinca” é perimetrada pola explotación ao longo de aproximadamente 4 km, dos que 2,2 km tamén perimetran unha ZEPA. Os impactos sobre estes espazos non son directos, pero sen dubida, existirán impactos indirectos derivados da explotación mineira. Esta actividade xera ruído (maquinaria de elevado tonelaxe, cintas transportadoras, moendas, actividade durante todo o día e ano, explosivos, etc.). Así mesmo, xera unha barreira e unha fragmentación, tanto por lonxitude como polo ancho (pódese asimilar a actividade como un rectángulo de 2 x 1 km), como por ser un medio hostil para a flora e fauna”.

Aínda así o proxecto infórmase como ambientalmente viable, a pesar de non determinar nin garantir ningún corredor ecolóxico para a protección da avifauna e dos seus hábitats nin determinar a priori e en base ao principio de precaución, ningunha medida preventiva nin correctora para paliar os impactos sobre os espazos protexidos. Así indica a DIA:

É necesario realizar un estudo detallado de afeccións indirectas aos espazos protexidos lindeiros no que se analicen os efectos derivados da emisión de po e dos rúidos nunha zona de polo menos 2,5 km de radio desde o centro da explotación ou da zona na que ditas emisións ou rúidos cheguen a ser máis intensas. Para estes efectos, debe obterse un mapa de isofonas, que determine a intensidade do ruído na zona definida de 2,5 km, no interior da ZEC e ZEPA.

Chama a atención que se declare o proxecto da explotación mineira a ceo aberto como ambientalmente viable cando nin sequera se analizaron a priori os efectos derivados da emisión de po e dos ruídos derivados das voaduras dunha mina a ceo aberto e do uso de maquinaria pesada, nin presentara a promotora o mapa de isofonas e os posibles efectos sobre a avifauna.

Pena Trevinca

Código do ZEC

ES1130007

Rexión

Mediterránea.

Data declaración LIC

21 de setembro de 2006. Decisión da Comisión do 19 de xullo de 2006 poa que se adopta, de conformidade coa Directiva 92/43/CEE do Consello, a lista de lugares de importancia comunitaria da rexión bioxeográfica mediterránea

Data declaración ZEC

31 de marzo de 2014. Decreto 37/2014, do 27 de marzo de 2004, polo que se declaran zonas especiais de conservación os lugares de importancia comunitaria de Galicia e se aproba o Plan director da Rede Natura 2000 de Galicia.

Instrumentos de planificación

Plan director da Rede Natura 2000. Decreto 37/2014.

Concellos

Carballeda de Valdeorras, A Veiga, Viana do Bolo, Manzaneda e O Bolo.

Superficie

24.896 ha.

Situación

Cuadrante sudoriental galego, na fronteira con Zamora (Castela e León), ao sur do río Sil e ao norte do eixe de comunicación N-525/A-55. Localidades de referencia: Casaio e Soutadoiro (Carballeda de Valdeorras); Vilanova, A Ponte, Xares, Seoane e Valdín (A Veiga); todo o concello de Viana do Bolo; Raigada e Palleiros (Manzaneda); Celeirós e Rigueira (O Bolo).

Outras figuras de protección

- Zona de Especial Protección dos Valores Naturais “Pena Trevinca”, de 24.894 ha.
- Zona de Especial Protección para as Aves, ZEPA ES0000437 Pena Trevinca, de 22.511 ha.

Tipos de hábitats do Anexo I da Directiva 92/43/CEE

Código	Denominación
3130	Augas estancadas, oligotróficas ou mesotróficas con vexetación de <i>Littorelletea uniflorae</i> e/ou <i>Isoeto-Nanojuncetea</i>
3160	Lagos e estanques distróficos naturais
3260	Ríos dos pisos basal a montano con vexetación de <i>Ranunculion fluitantis</i> e de <i>Callitriche-Batrachion</i>
3270	Ríos de ribeiras lamacentas con vexetación de <i>Chenopodion rubri</i> p.p. e de <i>Bidention</i> p.p.
4020 β	Queirogais húmidos atlánticos de zonas temperadas de <i>Erica ciliaris</i> e <i>Erica tetralix</i>
4030	Queirogais secos europeos
4060	Queirogais alpinos e boreais
4090	Queirogais oromediterráneos endémicos con toxos
5120	Formacións montanas de <i>Genista purgans</i>
6160	Prados ibéricos silíceos de <i>Festuca indigesta</i>
6210 β	Prados secos semi naturais e facies de matogueira sobre substratos calcáreos (<i>Festuco-Brometalia</i>) (* paraxes con notables orquídeas)
6220 β	Zonas subestépicas de gramíneas e anuais do <i>Thero-Brachypodietea</i>
6230 β	Formacións herbosas con <i>Nardus</i> , con numerosas especies, sobre substratos silíceos de zonas montañosas (e de zonas submontañosas da Europa continental)
6410	Prados con molinias sobre substratos calcáreos, turbosos ou arxilosos (<i>Molinion caeruleae</i>)
6430	Megaforbios eutrofos hidrófilos das orlas de chaira e dos pisos montano a alpino
6510	Prados pobres de sega de baixa altitude (<i>Alopecurus pratensis</i> ,

	<i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	Prados de sega de montaña
7110 β	Turbeiras altas activas
7140	'Mires' de transición
7150	Depresións sobre substratos turbosos do <i>Rhynchosporion</i>
8130	Desprendementos mediterráneos occidentais e termófilos
8210	Encostas rochosas calcícola con vexetación casmofítica
8220	Encostas rochosas silíceas con vexetación casmofítica
8230	Rochedos silíceos con vexetación pioneira do <i>Sedo-Scleranthion</i> ou do <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>
8310	Covas non explotadas polo turismo
9180 β	Bosques de encostas, desprendementos ou barrancos do <i>Tilio-Acerion</i>
91D0 β	Turbeiras boscosas
91E0 β	Bosques aluviais de <i>Alnus glutinosa</i> e <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
9230	Carballeiras galaico-portugueses con <i>Quercus robur</i> e <i>Quercus pyrenaica</i>
9260	Soutos
9340	Aciñeirais
9380	Acevedos
9580 β	Bosques mediterráneos de <i>Taxus baccata</i>

Especies do Anexo II da Directiva 92/43/CEE

Flora	Invertebrados	Peixes
<i>Festuca elegans</i>	<i>Geomalacus maculosus</i>	<i>Chondrostoma polylepis</i>
<i>Festuca summilusitana</i>	<i>Lucanus cervus</i>	
<i>Narcissus asturiensis</i>	<i>Oxygastra curtisii</i>	
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> ssp. <i>nobilis</i>		
<i>Santolina semidentata</i>		

Anfibios/Réptiles	Mamíferos
<i>Chioglossa lusitanica</i>	<i>Galemys pyrenaicus</i>
<i>Discoglossus galganoi</i>	<i>Lutra lutra</i>
<i>Lacerta monticola</i>	<i>Myotis blythii</i>
<i>Lacerta schreiberi</i>	<i>Myotis myotis</i>
	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
	<i>Rhinolophus hipposideros</i>

SEGUNDA.- A PRESERVACIÓN DA CONECTIVIDADE E A INTEGRIDADE ECOLÓXICA DA REDE DE ESPAZOS NATURAIS CONSTITÚE UN REQUISITO LEGAL IMPOSTO POLOS DIRECTIVA HÁBITATS E POLA PROPIA LEI 42/2007

A Directiva 92/43/CEE, do 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres, insta os estados membros da UE para fomentar a xestión dos elementos da paisaxe que revistan primordial importancia para a fauna e a flora silvestres. Trátase daqueles elementos que, pola súa estrutura lineal e continua (como os ríos coas súas correspondentes ribeiras ou os sistemas tradicionais de deslinde dos campos), ou polo seu papel de puntos de ligazón (como os estanques ou os soutos) resultan esenciais para a migración, a distribución xeográfica e o intercambio xenético das especies silvestres.

Na lexislación española, a Lei 42/2007, do 13 de decembro, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade. BOE 299, 14/12/2007 (Modificada pola Lei 33/2015. BOE 227, 22/11/2015) define corredor ecolóxico como: “o territorio, de extensión e configuración variables, que, debido á súa disposición e ao seu estado de conservación, conecta funcionalmente espazos naturais de singular relevancia para a flora ou a fauna silvestres, separados entre si, permitindo, entre outros procesos ecolóxicos, o intercambio xenético entre poboacións de especies silvestres ou a migración de espécimes desas especies” (Lei 42/2007. Art. 3).

A preservación da conectividade e a integridade ecolóxica da rede de espazos naturais constitúe un requisito legal imposto polos Directiva Hábitats e pola propia Lei 42/2007. Considerando en ambos os casos a importancia dos corredores ecolóxicos como elementos de unión entre os espazos de alto valor ambiental, as consideradas como zonas núcleo de biodiversidade, representados estes últimos polas áreas protexidas, así como polas áreas que, sen ser designadas legalmente baixo unha figura de protección, manteñen unha elevada biodiversidade.

Dos distintos tipos de corredores ecolóxicos que poden recoñecerse no NW Ibérico (montañosos, fluviais, litorais e mariños), son os corredores fluviais os que de forma máis efectiva favorecen o refuxio, movemento e dispersión dun gran número de especies silvestres, pertencentes a distintos grupos taxonómicos e a distintos tipos de ambientes (terrestres, semiterrestres, acuáticos), servindo ademais de conexión efectiva entre os corredores montanos e as zonas núcleo de biodiversidade, coas establecidas no espazo litoral e mariño.

O concepto de corredor fluvial vai aparelado ao propio concepto de río, que representa moito máis que unha simple masa de auga que circula por un leito. O corredor fluvial abarca o conxunto do territorio fluvial, é dicir, o río na súa canle de estiaxe, a vexetación de ribeira e o espazo que ocupan as augas durante as crecidas, xunto coa cuberta vexetal asociada.

Os corredores fluviais, ademais do seu valor ecolóxico intrínseco, cumpren dúas funcións fundamentais, como conectores ecolóxicos e como reguladores hidrolóxicos.

Respecto ao valor ecolóxico, os corredores fluviais albergan ecosistemas asociados ao río tanto acuáticos como terrestres e de interface entre ambos, configurando un espazo de elevada biodiversidade que funciona como refuxio para moitas especies vinculadas ao ámbito fluvial. Este valor ecolóxico singular vese incrementado pola función fundamental de conectores ecolóxicos entre ecosistemas acuáticos e terrestres e entre zonas de alto valor ambiental territorialmente afastadas. Esta función reviste unha especial importancia ao atoparse moi fragmentados os ecosistemas terrestres por infraestruturas e diversos usos do chan. Neste contexto, os corredores fluviais representan os conectores máis válidos, ou polo menos os máis funcionais, para interconectar poboacións de seres vivos que doutra maneira quedarían illadas.

Finalmente, no seu papel de reguladores hidrolóxicos actúan como laminadores do caudal e das cargas de sedimento que arrastra o río en períodos de crecida, dissipando parte da súa enerxía, reducindo os danos asociados e recargando os acuíferos. Desta maneira, o río transporta tanto sedimentos ata as praias como nutrientes aos estuarios e augas costeiras, cos consecuentes beneficios ecolóxicos e económicos asociados.

No que ao proxecto de explotación mineira a ceo aberto se refire, dous dos vertedoiros (depósitos 1 e 6) atópanse en zona de policía das canles, regueiro de Valdafranca (zona norte) e treita de Cortiñas, o primeiro está catalogado como zona protexida segundo o RD 1/2016.

Non se garante por canto a función ecolóxica dos corredores fluviais nin se establecen alternativas a estes que permitan garantir a conectividade ecolóxica dos espazos protexidos.

A mina de Penouta presenta dúas vertentes cara ás que drenan as augas da mina. A de maior extensión é a do Oeste a través dos arrosios dous Mouros, Treita de Cortiñas e Regueiro Dos Corvos, tributarios do río Bibe III.

A conca que verte as súas augas cara ao norte é de menor entidade e as súas augas van dar, a través do arroio Valdafranca, ao río Corzos ou Lorzás.

Existen dúas balsas mineiras con presenza de augas ácidas de mina: a Balsa da antiga fronte de explotación froito das antigas labores mineiras e que non foi obxecto de restauración e a outra, a Balsa de Roldán, balsa artificial consecuencia tamén das labores mineiras e que modifica o arroio Treita de Cortiñas e que foi utilizada para o abastecemento de auga da antiga mina, sen restaurar.

A posible rotura de calquera das balsas suporía un dano irreparable para a Rede Natura 2000 e os cauces da área da explotación mineira.

Cómpre lembrar ao efecto a rotura dunha balsa da mina de Monte Neme en Carballo no ano 2014 a raíz das choivas intensas e os danos que produciu, aínda hoxe non resoltos.

Neste punto xorde a necesidade de aplicar o Principio de Precaución. Segundo a Unión Europea, “pode invocarse cando un fenómeno, un produto ou un proceso pode ter efectos potencialmente perigosos identificados por unha avaliación científica e obxectiva, se dita avaliación non permite determinar o risco con suficiente certeza”. Este principio de cautela non opera cando existen datos terminantes sobre os riscos para a saúde e o medio ambiente. Nese momento deberán operar as medidas preventivas e correctoras. Este é un deses casos no que cabería invocar o principio de precaución ás autoridades, pola falta de información sobre a seguridade da inocuidade do proxecto de explotación mineira a ceo aberto. Ademais non existe un estudo xeotécnico e hidroxeolóxico que garanta a seguridade das balsas mineiras.

TERCEIRA.- O CARÁCTER SENSIBLE MEDIOAMBIENTALMENTE DA ÁREA XEOGRÁFICA DE EXECUCIÓN DO PROXECTO DE MEGAMINERÍA A CEO ABERTO DA PENOUTA

Resulta acreditado no procedemento a presenza de drenaxe ácida de mina na área de execución do proxecto e o estado ecolóxico malo e pésimo dalgúns tramos dos cursos fluviais.

A DIRECTIVA 2014/52/UE DO PARLAMENTO EUROPEO E DO CONSELLO do 16 de abril de 2014 pola que se modifica a Directiva 2011/92/UE, relativa á avaliación das repercusións de determinados proxectos públicos e privados sobre o medio ambiente indica respecto á localización dos proxectos:

“Debe considerarse o carácter sensible medioambientalmente das áreas xeográficas que poidan verse afectadas polos proxectos, tendo en conta, en particular:

a) o uso presente e aprobado da terra;

b) a abundancia relativa, a dispoñibilidade, a calidade e a capacidade de rexeneración dos recursos naturais da zona e o seu subsolo (incluídos o chan, a terra, a auga e a biodiversidade);

c) a capacidade de absorción do medio natural, con especial atención ás áreas seguintes:

i) humidais, zonas ribeiregas, desembocaduras de ríos,

ii) zonas costeiras e medio mariño,

iii) zonas de montaña e de bosque,

iv) reservas naturais e parques,

v) zonas clasificadas ou protexidas pola lexislación nacional; zonas Natura 2000 designadas polos Estados membros en aplicación das Directivas 92/43/CEE e 2009/147/CE,

vi) áreas nas que xa se produciu un incumprimento das normas de calidade ambiental establecidas na lexislación da Unión e pertinentes para o proxecto, ou nas que se considere que se produciu tal incumprimento,

vii) áreas de gran densidade demográfica,

viii) paisaxes e lugares con significación histórica, cultural e/ou arqueolóxica”.

Considérase que un proxecto ten incidencia nunha zona ambientalmente sensible cando se dá algunha das seguintes condicións:

Que poida afectar os espazos pertencentes á Rede Natura 2000, sen ter relación directa coa xestión ou conservación do lugar ou sen ser necesario para a mesma.

No presente caso non se tivo en conta a sensibilidade ambiental do territorio xeográfico no que se prevé a execución do proxecto mineiro nin se determina o grao de sensibilidade e de resiliencia do territorio para acoller o proxecto.

O uso mineiro proxecto é incompatible coas prioridades e usos previstos no Decreto 37/2014, de 27 de marzo, polo que se declaran zonas especiais de conservación os lugares de importancia comunitaria de Galicia e se aproba o Plan director da Rede Natura 2000 de Galicia.

En virtude do anterior,

SOLICITA:

1.- A revisión da Declaración de impacto ambiental (DIA) formulada e o rexeitamento do proxecto de explotación, estudo de impacto ambiental e plan de restauración da solicitude de pase a concesión da explotación Mina de Penouta número 4880.1, no concello de Viana do Bolo (DOG Núm. 49, de 12 de marzo de 2021) en base ao exposto neste escrito.

2.- Acceso aos informes emitidos no presente procedemento pola Dirección Xeral do Patrimonio Natural e a Confederación Hidrográfica del Miño-Sil.

Viana do Bolo, 17 de abril de 2022

Asdo.- _____